

ВЛАДИМИР КОНЕЧНИ

РТ ДОБРЕ НАДЕ

(II део)

16.

Други букет Урош је те вечери тачно у осам часова дао Жанети, Џејмсовој супрузи, на прагу њихове мале лепе куће у Странд-фонтејну. Цела породица га је дочекала, изузев Еме. Сели су у мали салон, а Џејмс је, пре него што је послужио пиће, изишао у ходник и викнуо на спрат: „Ема, професор Урош је стигао. Придружи нам се, молим те!” И као да је то чекала, Ема је одмах тихо сишла низ степенице. Била је елегантно обучена, као за важан излазак. Тиркизна хаљина је пристајала њеној тамној кожи. Урош је скочио на ноге. Руковали су се. Гледала га је право у очи, мало се смешећи, без мргођења као у његовом стану кад му је породица дала кутију са Гордоновим документима покривеним Еминим аутопортретима. Села је тачно преко пута Уроша.

Сви су пијуцкали неко полуслатко бело вино. Разговор је стао, владала је потпуна тишина. Урош је мислио да зна зашто и како да пређе на ствар. Извинио се, отишао у ходник и вратио се са својом ташном. Из ње је извадио велики коверат универзитета у Дурбану. Прешао је преко собе и дао га Еми: „Ово је Ваше”. Већ пре него што се вратио до своје фотеље, чуо је Емин усклик срећног чуђења, који се одмах проширио на друге кад су видели шта држи у рукама. „Хвала, хвала...” муцала је. А Урош... он се опет заљубио. То му се лако и често дешавало – као и његовом вољеном Дукију, Јовану Дучићу. Један из Требиња, други из Београда, све сам „витез на белом коњу”.

Окренуо се родитељима и рекао им да сама кутија са Еминим именом на њој више не постоји, а да су Гордонови папири на путу на безбедну адресу у Немачкој. Свима је видљиво лакнуло, нарочито Жанети, Гордоновој сестри. Притрчала је Урошу и пољубила га у образе. „Морате три пута, тако ми радимо у Србији”, рекао је. И то се догодило. Видео је Емине црне очи преко рамена њене мајке – цаклиле су се.

Као што је Урош претпостављао, два полицајца у цивилу били су код њих претходне вечери. Извинили су се што им прекидају обед и показали им наређење истражног судије по коме је породица дужна да достави сва документа и информације у вези са Гордоном, „који је прекршио законе X, Y и Z”. Онда су испревртали садржај свих ормана, кофера и гараже. У одласку су се поново учтиво извинили. Џејмс је искрено објаснио Урошу да су папири били опасни не само за Гордона, који се неће враћати у своју земљу, него и за све њих, нарочито за Ендрјуа и Ему, који су у прошлости помогли, „на ситан начин”, неким школским друговима, „члановима подмлатка АНК”. Урошеве очи су се поново сусреле са Еминим. Дуго су се хладно посматрали и остали су тога постали свесни. Онда је Урош, у магновењу схватајући озбиљност ситуације и могућу опасност по себе – по њега, наивног љубавника у некаквој лукавој женској клопци – и обраћајући се Ендрјуу и Еми, али гледајући само њу, рекао, смешећи се саркастично: „У чему сте помагали тим АНК јуниорима, својим ’друговима’, није ваљда у налажењу жртве за ’огрличарење’?”

Ема се силно угризла за усну, погнула главу, а потом без речи отрчала на спрат. Ендрју је погледом ошинуо Уроша и попео се за њом. Сасвим смирено, устајући, Урош је рекао Џејмсу и Жанети: „Мислим да треба да идем.” Нису му дозволили. Био им је драг, био је храбар, учинио им је животну услугу. Молили су га да разуме њихову децу и где и како живе. Нису она чинила никакве страхоте, била су поштена и правична. Скоро буквално су га одвукли за трпезаријски сто. Пре вечере, Џејмс је отишао на спрат и вратио се само са Ендрјуом. „Ема није љута него тужна, веома јој је жао што лоше мислите о њој... а Ендрју...” Ендрју је нагло пришао Урошу, снажно је стегао његову десну руку са своје две, и дубоко се, чинило се искрено, извинио: „Молим Вас... извините... није тако како сте мислили. Имајте поверења у све нас. Никад ништа лоше нисмо учинили. Само је понекад јако тешко овде...”

Сви су се смирили и јели укусне ствари које је Жанета припремила: салату попут *Niçoise*, али бољу, и лосос са остригама, краставчићима и минијатурним луком. Одличне домаће колаче. Затим су се вратили у дневну собу и пили кафу и јужноафрички бренди.

Све врло спокојно и цивилизовано до касно у ноћ. Ендрју је бирао музику: Кристоф Вилибалд Глук, Франсис Пуланк... али се Ема није појављивала. Коначно су се опростили и Џејмс је испратио Уроша до аута. Кад се спремао да уђе у њега, кућна врата су се нагло отворила и низ степенице је стрчала Ема. Стала је пред њих двојицу мало неодлучно, али је онда прозборила, показујући на кућу: „Тата, уђи ти...” Џејмс је пријатељски, чак очински, погледао Уроша, стегао му мишицу, прошапутао „хвала” и послушао кћер. Кад су остали сами, Ема је нежно узела његову руку и у њу тутнула коверат са својим аутопортретима. „Ово је сада Ваше више него моје. Спасили сте ме ужасних испитивања о документима који су били у тој проклетој кутији испод мојих цртежа. Задржала сам само једну слику... а и њу ћу Вам, надам се, дати једног дана. Заиста нисам нападна девојка, али ето, признајем да бих веома желела да Вас опет видим.” Пољубила га је три пута овлаш у образе и утрчала у кућу.

Следећег јутра око десет, Урош се управо вратио са трчања и сунчао се на балкону, кад је пред кућу стигао скромни необележени аутомобил из кога су изашла два обична средовечна човека у фармеркама. На вратима су се учтиво представили и показали му легитимације министарства унутрашњих послова, ресора послова са странцима. На тај учтив приступ и Урош је био учтив: „Шта могу да учиним за вас, господо? Неки проблем с мојој визом? Изволите, уђите.” Склонио се у страну мислећи на Емине аутопортрете који су били расути по разним комадима намештаја у његовој спаваћој соби. Но, мада је изгледа био доста неспособан као шпијун, био је одличан коцкар: „Хвала, господине професоре, али ми немамо дозволу да уђемо у Ваш стан. Наша инструкција је да Вас, као страног држављанина, пријатељски, али званично, упозоримо да се не дружите и не зближавате са породицом Џејмса Х. у Страндфонтејну. Већ је утврђено да је њихов блиски рођак прекршио важне законе Републике Јужне Африке. Све у вези са њим може и његову породицу и Вас да доведе у веома непријатан положај.” И то је било све.

Тек кад су отишли, оросили су му се чело и врат. Све су знали. Пратили су га синоћ и можда били сведоци читаве завршне сцене пред кућом. Можда прислушкују телефоне. Можда је, због јучерашње поште, боље да се не виђа у граду са Алисон. Јадна Ема, јадни сви они. Отишао је до Алисоиног стана задњим степеништем. Одмах је отворила врата. Видела је необележени ауто. Намигнули су једно другом. Он ју је узео за обе руке и пољубио у чело као да је он тај који је пола века старији. Пољубио ју је за све – за доброту, за бригу, за некадашњу стравичну патњу. А следећег

дана нашао је начин да разговара са својим познаником, професором физичке хемије Зулу порекла, и замолио га да обавести Џејмса о посети полиције. Ему није помињао, мада га је то болело.

17.

Тог дана Сузана га је нашла на универзитету. Скоро је био заборавио на њу и она је, као мачка с меким сјајним крзном, одмах то спазила у његовим очима. Жене, уопштено говорећи, не воле кад им се неки мушкарац који им се некада дивио више не диви, чак ни за моменат (или тобож не диви, мисле оне, јер су тако лепе и незаборавне). Чврсто је и дуго загрливши, одмах је потврдио њену хипотезу о „тобож не диви”. Није било сумње да је уживао у чврстости и величини њених груди упркос њеном статусу забрањеног воћа – или баш због тога. Како је била млада и свежа, у поређењу са тридесетпетогодишњом Анабелом, старијом од њега; како бела, као и он сам, у поређењу са Емом; како свесна, у извесној мери, политичких проблема у Јужној Африци, али у суштини нетакнута тим неправдама. Једна противречност поврх друге.

Погледала га је строго и враголасто, сасвим вршњачки, какав је њихов однос био од почетка: „Видим упркос твом претварању да си потпуно заборавио да смо се договорили да проведемо мој двадесети рођендан заједно у Стеленбошу, пијући одлично вино! Схваташ, кроз два дана, 10. фебруара, пуним двадесет година, више нећу бити наивна тинејџерка! Тачно месец дана после твоје несумњиво грациозне Одиле из Шартра...” Застала је, па наставила, гледајући га пажљиво и лажно се смешећи: „Па, хајде, реци ми поштено, је л’ она још увек у твом неверном мушком срцу, иначе препуном геолошког камења, или је већ негде далеко, на лепршавом француском хоризонту?” Прозрео је Урош све то, говорећи, „Добро, реци ми кад си купила метлу и постала вештица или врачара?” И тако су се договорили да ће уторак провести цео дан заједно.

Све се одвијало махом по Урошевом плану за пријатну забаву с помало размаженом девојком. У девет часова, по лошем времену, хладном и облачном, с кишом и олујним ветром, почели су да се пењу на опаки Ђавољи врх [Devil’s Peak] Стоне планине. Стигли су на седло тог брда већ у десет, уз помоћ Урошевих метода гонича робова. Видљивост је била од двадесет до сто метара, зависно од магле и облака. А онда је суманути Урош зажелио да постави некакав рекорд по оштрој, непрекидној стрмини и ужасном времену, тако да су стигли од седла до врха, с ветром у лице, за непуних четрдесет минута, никад не застајући – током којих је

Урош мало вукао Сузану за руку, а мало је носио. На врху, он је био срећан и озарен. А Сузана – двадесетогодишња, снажна, висока девојка – села је на земљу без даха и заплакала. „Ужасан си! Ниси ми ово унапред рекао! И ништа се не види!”, цвилела је. „Па шта?“, одговорио је Урош, ко бајаги површно и цинично. „Обоје знамо врло добро шта је тамо доле. Зашто морамо то одавде да видимо?“

И тако су њих двоје играли античке улоге правог мушкарца и праве жене, роле које нервирају оне феминисткиње које се никад нису попеле саме на Ђавољи врх по најгорем времену, нити их је ико икад носио тамо упола с љубављу, а упола са страшћу. Јер држати Сузану тако блиско изазивало је страст. Поготову њена слатка препуштеност, која се на извештан начин граничила са похотом.

Кад су сишли до аутомобила, мада је била топло обучена, Сузана је дрхтала од умора. Села је на ручну кочницу и загрлила га. Он је ускликнуо, „хеј”, а она га је пољубила у слепоочницу и мазно рекла, „баш си суров”. У таквом флерту и предказујућим игрицама протекао им је цео дан. Стално је возио Урош. Преко N2 и R310 стигли су у Стеленбош (назван по Симону ван дер Стелу, 1679), чувени виноградарски крај источно од Кејптауна. Доручковали су. Разговарали. Шетали по времену које се разведравало за њих. Голе планине, различитих сликарских нијанси сивог, са оштрим врховима и окомитим падинама, стајале су, чинило се, надихват руке у кристално чистом ваздуху. А касније тог дана, небо је било тако лудо плаво као да је калифорнијско или јадранско или триглавско или егејско.

А око њих, виногради. Љубљени и пажени као да су бебе. Све то су створили афрички Холанђани, махом тако што су донели своје навике даноноћног рада и непревазиђено знање наводњавања. Наравно да су Хотентоти, Бушмани (*Bosjemen*, „људи из грмља”) и други ту вековима радили за мале паре, али много веће него што су их сами другачије успевали да створе у овим полупустињским, негостољубивим пределима. Шетајући уским стазама између винограда, по сунцу које је већ пекло, Урош је размишљао наглас. А Сузана – паметна, образована, своја Сузана – додавала је само оно што је знала чињенички. Уздржавала се да лупета супериорно, расистички, а још мање „политички коректно”. Сложили су се Сузана и Урош да су Холанђани, који су постали Африканери у седамнаестом веку, све у том крају створили. Без њих овде не би било плодности и врхунских вина. Било би „пара на брзину” глобалног агробизниса, с анонимним власницима који у својој бити не би били Африканци и не би били истински укорењени у овој чудесној земљи.

И тако, Сузана и Урош одлазе на дегустацију у неколико врхунских винарија, али на крају у чувени „Меерлуст” [Meerlust]. Тамо је Ђорђо дала Та [Giorgio dalla Cia] господар, односно мајстор, односно уметник подрума („cellar master”), али и, званично, *Cavaliere* италијанске државе. У тој винарији Урош је био раније, по препоруци, и одлично се слагао с Ђорђом. Он је из Удина, града који је Урош још у дечаштву упознао. Мајка га је носталгично водила одмалена у Удине и Трст, јер је њена сестра, дуго пре Другог светског рата, живела у Трсту са својим тадашњим мужем, генералним конзулом Краљевине Србије. Одмах су Ђорђо и Урош успоставили контакт помињући прелепу српску цркву Св. Спиридона у Трсту, из средине деветнаестог века. После дугих разговора о винима на четири континента, Ђорђо је тада рекао Урошу да га препознаје као ретког љубитеља и познаваоца вина који се „не прави важан” и да ће увек бити добродошао.

А баш тог дана кад је Урош у винарију стигао са Сузаном, дешавало се браће грожђа pinot noir, и тако су се они нашли у соби за дегустацију новог Меерлуст мерлоа [Merlot]. Сузана је замолила Уроша да не помиње њен рођендан Ђорђу, јер није желела никакав посебан третман. Каква ретка девојка, мислио је Урош. После дегустације, посматрали су како се огромна маса грожђа pinot noir, коме је додата извесна количина сасвим зеленог грожђа да би се добила свежина, сипа у машину која отклања зелени део, ломи кожу грожђа да испусти сок, а да не здроби семе, што би додало вину горку нијансу.

Пријатан, дуг разговор са Ђорђом потом је уследио у племенитом окриљу винарије. Урошу се учинило да се Сузана осећа заповлашћеном, па јој је, док је Ђорђо доносио још једно старо вино за дегустацију, објаснио да је Ђорђо из Фријулија, са североистока Италије, с мајком из Тирола, и да је мање подложен површном аутоматском флерту са сваком лепом женом попут сцена у филмовима Де Сике и Мастројанија. Оћутала је, па се насмејала: „Добро, али шта тебе сада спречава?” Пољубили су се сасвим недругарски.

И тако се њихов дан наставио. Кад их је и поред дегустација и Ђорђових усрдних понуда да преспавају у винарији, Урош безбедном вођњом вратио у Кејптаун, Сузана се сетила да је рођена тачно у 20.43 и да жели да тај тренутак прослави на неком егзотичном месту. Одлучила је да то буде један нови мексички ресторан у коме никад није била. Урош је био непријатно изненађен. „Зашто тамо?”, питао је. „Зато што ти повремено живиш у Јужној Калифорнији, а тамо има много Мексиканаца!” Урош је знао да треба

да буде дирнут, али се у себи смејао. Веома је тешко приправити аутентичне, укусне мексичке чорбе и јела, а лако смандрљати гојеће полусмеће. На крају, успео је да спречи Сузану да поједе више од једне позамашне кесадиље, а он се некако изборио са своје две јадне флауте. Учтиво је спречио келнера из Индије да Сузани наметне мезкал са чувеним црвом на дну флаше. Ипак, морао је да допусти сладуњаве маргарите са јефтином текилом, па су се њима радосно куцнули у 20.43.

Сузана је сијала од среће, а то је Урошу било најважније. Без његове помоћи, одбила је наметљиве музичаре из Боцване, све са сомбрерима. Уз некакав сладолед, погледали су се. Била је само мало цврцнута. Склизнула је по клупи око округлог стола до Уроша и загрлила га: „Мој драги Уроше, сад ми је двадесет година. Нисам се јуче родила. Нисам невинашце. Желим те од момента кад смо се срели у кући мог досадног стрица. Не интересује ме шта он сумња и мисли о нама, нити шта је говорио мојим родитељима од тренутка кад сам те пред њим замолила да ме повезеш у Кејптаун. А они... они су заокупљени планирањем нашег бега из ове дивне земље у којој су се обоје родили и у којој су мени дали живот. Једини који ћу икад имати. И зато... знам да и ти мене желиш. Осетила сам твоје очи на свом телу кад сам ја била за воланом из Јобурга на Кејп. Нарочито си проучавао моје ноге све до врха кратких панталоница. Знаш добро да сам их због тебе тада обукла. Жене су прорачунате у таквим стварима, а ја сам и тада, са деветнаест година, у потпуности била жена. А оне ноћи у Кимберлију, свако у својој соби, то је било бесмислено уздржавање.”

Онда га је Сузана загрлила и нежно му ставила свој језичић у уво. Изашли су загрљени. „Вози нас до мог стана, много је ближи од твог. Не интересује ме шта ће моје цимерке мислити. Ни шта ће рећи мојим родитељима ако им се прилика укаже. Све ће бити у реду док добро полажем испите... а они су лаки. Намерно су такви да би сви медиокритети успели да положи.”

Касније је Сузана ватрено померала кукове под Урошем на тепиху своје собе. Стењала је, помало врштала и помало га гребала. А он? Све је радио вешто, али махом одсутно. Ћутао је и био другде у мислима. Приметио је, међутим, да су њени образи били као бујне црвене руже пуне снега. Сетио се да треба да јој шапне, „Срећан рођендан моја лепотице!” Док су касније лежали загрљени рекла му је: „Следећи пут ћемо слушати Атлантук док водимо љубав у твојем кревету.” Урош је помислио да је тај план више неизбежан него привлачан. Кривица, кривица...

Међутим, није било суђено да се план икад оствари. Само неколико дана касније, Урош је отпутовао својим унајмљеним

аутомобилом преко хиљаду километара на север, у пустињу Калахари у Намибији, у блиско суочавање са смрћу. Кад се повређен авионом вратио у Кејптаун, кола хитне помоћи су га од авиона одвезла право у болницу. А тада је Сузана већ била у Јобургу, по родитељској строгој наредби. Наиме, телефонирали су много пута оног 10. фебруара да јој честитају рођендан. Сузана није одговарала, па су позвали једну од цимерки. Та је одлучила да помогне забринутим родитељима, говорећи им, са оклевањем и у поверењу, да је Сузана безбедно код куће, али у својој соби са неким професором. И стриц Крис био је родитељима од помоћи, све им протумачивши, мада заправо није знао ниједну чињеницу – па шта, постоји много и таквих научника.

19.

ЦРНА НЕДЕЉА. Тог дана, у недељу 15. фебруара 1987. године, Урош је у зору почео да вози из Кејптауна право на север и после седам часова непрекидног путовања лошим путем, кроз монотоне полупустињске пределе, превалио неких 560 километара и стигао у Спрингбок, место са неколико барака, два јадна дрвета и пумпом. Одатле му је било потребно још преко два сата, по још ужем, лошијем и досаднијем путу, и по још већој врућини, да пређе неких 110 км до границе са Југозападном Африком, мада готово никаквих граничних обележја и формалности тамо није било.¹ Чим је прешао ту невидљиву линију, пут се сузио, заоблио и пошљунчио оштрим шкриљцем. Невероватно сува жара се повећавала, али се Урош није много знојио, јер тамо киша не пада и по осам и више година. Био је у најсувљој земљи на афричком континенту испод Сахаре, у југозападном делу пустиње Калахари.

Циљ његовог путовања био је да аутом шест-седам дана путује од једне сићушне, испржене насеобине до друге, по назовипутевима, шљунчаним и земљаним, у западном Калахарију, близу границе са Боцваном. Зашто, без икакве потребе, остављајући иза себе дивни Си Поинт у Кејптауну? И Сузану... Но, Урош је осећао да та девојка у овом путовању игра малу улогу. Није бежао од ње, нити је бежао од кривице према Одили. Да га је неко, ко га није познавао, питао за разлог самотног путовања у сурову, бескрајну каменито-пешчану пустињу, у којој, наводно, баш ништа нема да се види, вероватно би добио одговор: „Да, нема ништа да се види,

---

¹ Југозападна Африка [South-West Africa, SWA]. У то време, још од 1915. године, све до независности нове Намибије 21. марта 1990, том земљом управљала је Јужноафричка Република [RSA].

али има да се осети – целим телом. А осећа се дубље кад си сам. Уосталом, треба Калахари видети и ући у њега зато што постоји, зато што је ту...” Можда би додао, ако то не би обезнанило саговорника и обзнанило његово незнање: „Сећате се да је Малори то навео као разлог за свој успон на Еверест?”

Возио је даље на север, још неких 130 км. Према западу, у правцу крајње негостољубиве обале Атлантика, далеке, сваки човек се нада, као смрт, била су, у пустињском камењару, врућа врела Аи Аис и кањон Рибље, мада ретко појављујуће, реке [Fish River Canyon], који, сматрао је Урош, мора да су били фатаморгана белаца са сунчаницом, или пак „време снова” Бушмана, архаичних попут аустралијских аборицина. Но, Уроша није интересовало да то проверава и натерао је свој јапански ауто да вози још деведесетак километара по непостојећем путу према нечему што се на мапи звало Грунау (неки луди Немац је некад давно ту стигао и онда...?). Од раног детињства на српским планинама са мајком, волео је Урош компасе, али је уз њих веровао у свој осећај. Било је већ рано вече, али је сунце још увек било изнад хоризонта. Стао је, изашао из аута и погледао унаоколо. Недогледна пустиња. Већ нека два сата није сусрео друга кола. Ставио је прсте на своје лице и осетио затегнутост коже на челу и јагодицама. Насмејао се. Незвана, Сузана му је стигла у посету. Мада никад није била нигде близу Калахарија, чула је о нечувено сувом ваздуху пустиње и поклонила му, шалећи се, своју женску крему за лице. Урош никад није био „Србенда”. Нашао је крему у торби и полако је са уживањем мазао по свом готово распуцалом врату, јагодицама и уснама.

А затим, можда дванаестак километара даље према Боцвани... *црна недеља* (како је Урош касније записао левом руком). Десна предња гума је пукла! Пошто се Урош свим силама трудио да не дозволи да се ауто са пута једва ширим од себе сурва у камени јендек, овај се попречке зауставио тек кад се преврнуо на кров. Током превртања, Урош је јасно чуо крцкање своје десне руке која је била наслоњена на отворен прозор.² Да ли после кратког периода несвести или не, није био сигуран, затекао је себе како беспомоћно виси, главом доле, са сигурносног појаса. Осећао је стравичан бол. Постепено је почео да се труди да дише ређе и дубље, да се смири. Врат и леђа су му били угрувани, али их је осећао, као и леву руку и ноге. Мада му је десна рука очигледно била сломљена, прелом изгледа није био отворен. И мада је сломио руку ударом кроз отворен прозор, све би било много горе да се затворен прозор сломио у превртању. Осим тога, потпуно отворен прозор пружао је могућност

---

² У Јужној Африци вози се левом страном пута, па је волан на десној страни.

да се допузи по крову преврнутих кола до прозора и некако измили кроз њега. И тако је Урош убацио свој мозак у прву посттрауматску брзину: с напором се ослободио сигурносног ремена и милиметарски прецизно, чувајући десну руку, милео као змија док није провукао главу и рамена кроз прозор, а затим се батргао и извијао на леђима као рањена животиња, полако извлачећи цело тело по шкриљцу оштром као стакло.

Дуго је лежао на леђима гледајући у небо и скупљајући снагу, с десном руком пажљиво постављеном на стомак. Рамена кост била је значајно сломљена, а знао је Урош да је ту кост, хумерус, заправо тешко сломити. Но он је успео... ха, ха. Ипак, каква срећа да прелом није отворен – инсекти, инфекција... Полако је успео да се дигне на колена, а затим стане усправно. Доња површина аута му је била одвратна, само што није почела да помера тачкове у ваздуху попут неке ужасне огромне бубетине преврнуте на леђа. Тргао се и одлучио да не сме да се поново онесвести од шока и слабости.

Укључио је другу мождану брзину. Скинуо је мајицу са себе и употребио је као повез за лакат. Сад је на себи имао само шортс и старе патике, погодне за вожњу. Успео је да отвори једна од задњих врата и са дна аута, односно крова, узме флашу воде и малу торбицу са документима и новцем. Напио се воде, а онда мокрио. После мало времена, спустио се опет голим коленима на сурово шиљато камење поред кола. Убауљао је у њих и упорно пипао и тражио, поново близу несвести, све док није нашао свој никон.

Без успеха покушао је да отвори пртљажник на нисану. Полако је пришао ивици језивог јендека. У свести је видео себе у смрском ауту међу стенчугама. Ту негде, нашао је погодан камен и ударио неколико пута у браву пртљажника. Ништа није било исто левом руком. Ипак се пртљажник отворио и његове торбе, фасцикле и минералашке мапе расуле су се по тлу. Од свега је узео само још једну флашу воде и мајицу, а оставио све остало.

Тек тада је Урош честито погледао унаоколо. Бесконачна пустиња. Овде га неће наћи добри људи. Мора да пође, да хода без одмора у југозападном правцу. Сећао се да је неколико десетина километара уназад видео једну кућу која је изгледала насељена. Десна рука и раме болели су га час ужасно оштро, час потмуло, и било је сигурно да ће се надувати у Попајеве димензије после сркања конзерве спанаћа. Ипак, могао је да се ослони на одличну физичку кондицију коју је стекао пењањем и трчањем.

Било је око пола седам увече. Пошао је, укључен у трећу брзину. После двадесетак корака, окренуо се према преврнутом тужном ауту, баш кад се дигао краткотрајни вихор. Видео је своје белешке,

писма и списе како се беласају, завитлани у пустињу. Кратка, усрдна молитва, док је гледао у још светло небо. Биће му опроштено што се крсти левом руком. Све ће бити добро, милостиви Бог... и Одила... ће му помоћи.

Појавио се бледуњав пун месец. „Месечина над Калахаријем”, заграктао је Урош, „е то вала неће бити наслов следеће сладуњаве песме Френка Синатре... добро је, бол ми још није уништио смисао за иронију”, мрмљао је храпаво.

20.

Пролазили су сати, а Урош је упрегао сву своју гвоздену вољу да хода равномерно и непрестано. На једном месту, комарци су љуто нападали дубоке, кржаве огреботине на његовој шапи и подлактици. „Одкуда ови у пустињи?”, питао се. Кад су га инсекти највише једили и кад га је прелом највише болео, убрзао би мало ход из српског ината и одзвиздао почетак Баховог Шестог бранденбуршког концерта, због његовог упорног, неодољивог барокног ритма. Представљао је у свести лепе ствари у свом животу. Пропитивао је себе, с мене на уштап, о разлозима за поједине облике свог понашања. Сетио се Дучићевих речи: „Ко смисао живота не тражи, не живи; али ко га тражи, никад неће бити срећан” – или тако некако. Но Урош је узвикнуо: „Не! Не, Дуки! Говори за себе. Ја сам срећан зато што трагам...” А затим је додао, „тако је то са милозвучним филозофским уопштавањима”.

У једном моменту, мора да је већ било после поноћи и привремено је био малаксао, можда се чак налазио у неком стању аутохипнозе или полубунила, изгледало му је да види одсјај аутомобилских фарова у једном изненадном и бесмисленом саобраћајном знаку. Прво осећање: огромна радост, спасиоци! Друго и, помислио је, трезвеније осећање: огроман страх. Друго је превагнуло, па се што је пажљивије могао сакрио у јендеку, рескирајући пад и нову повреду. Знао је, наиме, да је у овом делу Калахарија било АНК герилаца и обичних бандита који су се из Боцване пребацивали у Југозападну и Јужну Африку. Можда су наишли на његов ауто и већ га опљачкали? А сад су тражили возача? Имало је од њега шта да се украде – пасош, новац, никон. Кад му се срце после неколико минута смирило, можда је, онако згрчен, накратко изгубио свест или заспао. Какогод, схватио је да, мада онај одсјај није био халуцинација, био је само одсјај пуног месеца, сада великог и јарког, на округлом парчету метала који није припадао пустињи. Измилио је из јендека и наставио да хода, задиркујући себе због панике.

Херун Терон [Jeroen Theron] – Урошев спасилац и најдивнији Африканер на свету! Упознали су се, ако се тако може рећи, неколико часова после одсјаја месечине на металу, тако што је Урош коначно стигао до куће коју је раније запазио и почео неким каменом да неконтролисано лупа на висока дебела врата дворишта, ипак се досетивши да користи и енглески и африканс док је викао, „*Help! Help mij!*” Двориште је било ограђено високом каменом оградом и у њега је ускоро из куће ушао неко са псима који су дубоко режали без лајања. „*Help! Help mij!*” Неколико реза је повучено са врата и онда је пред Урошем стајао високи смеђи Африканер пријатног, отвореног лица, са упереним аутоматским пиштољем у десној руци и са два огромна, режећа, али не скачућа пса на врло кратком кајишу у левој. Потпуно исцрпљен и у боловима, Урош је ипак приметио да на вратима саме куће стоји жена са упереном пушком. Целу ту нестварну сцену Урош никад није заборавио.

Херун, који је био ренџер у Калахарију, у магновењу је све схватио. Псима је строго наредио да оду у своје кућице у углу дворишта, а он и жена, која је притрчала, заједно су увели Уроша у велику дневну собу ништа не говорећи. Чим је сео, Урош се убацио у четврту брзину, одлучивши да се не онесвести, да се не жали на било шта и да не заспи – јер му је жена, Херунова супруга Лоте, наредила да попије велику чашу некаквог брендија. Док је он с уживањем пијуцкао, Лоте му је пажљиво алкохолом и јодом очистила најгоре огреботине. „Добар стари лек,” помислио је Урош о брендију, а наглас је рекао: „Хвала, хвала... имате дивну камену кућу, као да је тврђава.” Херун и Лоте су се насмејали, али се он уозбиљио и рекао да би кућа доиста могла да издржи краћу опсаду. Чак и њихов десетогодишњи син већ зна да рукује пушком, а и осмогодишњу ћерку ће научити. Херун је додао да у околини наравно има камења и шкриљца за градњу у изобилју, као и да су непријатељи за сада малобројни, али да су опаки и увежбани.

Било је пола четири ујутро. Урош је дакле ходао пуних девет часова. На основу његовог описа, укључујући и бесмислени саобраћајни знак, Херун је претпоставио да је преврнути ауто удаљен тридесетак километара североисточно. Ови добри људи гледали су Уроша са извесним дивљењем и понудили странцу да му наместе кревет. Он је то одбио да би се уштедело у времену и да би по сваку цену остао свестан.

21.

После тога, уследили су догађаји којих је Урош читаво време једва био свестан. У пола седам ујутро, стигла су из Карасбурга,

пустињског местанца деведесетак километара источно, два учтива полицајца, обојица Африканери. Одвезли су Уроша и Херуна до преврнутог аута, који је био удаљен тачно двадесет и осам километара. И ти пустињски полицајци који су свашта видели били су импресионирани Урошем и назвали његово прегнуће подвигом. Оставили су Уроша у полицијском ауту да се не би негде спотакао, а њих двојица су са Херуном неуморно ходали по пустињи сакупљајући развејане папире. Све су их ставили у Урошеве торбе и пребацили их у полицијски ауто.

Одвезли су га право у амбуланту у Карасбургу где му је невероватно љубазан лекар, старији Африканер др Краус, стабилизовао руку и урадио рендген. Само један прелом, веома значајан, али срећом без сплинтера. Урош је имао танушни осећај у прстима руке, али је крв допирала у длан само једном од две артерије. Испод лакта, рука му је висила попут мртве рибе. Дакле нешто добрих вести, нешто забрињавајућих. Док му је лекар све то говорио, млада болничарка, такође Африканерка, као мајка или сестра држала га је за руку, јер је знала да му је тешко. Претходно му је опрала лице и стопала, и нашла болничке чарапе и пертле за његове патике које су чудом преживеле дуго ходање по шкриљцу.

Требало је одвести Уроша у Апингтон [Urington], двеста и педесет километара југоисточно, преко границе у Јужну Африку, одакле је могао да ухвати авион директно за Кејптаун. Но то би захтевало бар три и по сата вожње, а било је мало летова из Апингтона. И тако се тај лекар великог срца, из крајње забити калахарijske Намибије, скоро без оклевања одлучио да својим малим авионом, четвороседним Пајпером, пребаци Уроша у Апингтон – и, инсистирао је, бесплатно.

Летели су брзином од 280 км на час, преко Земљине површине налик на Месечеву, усред које је вијугала река Оранџ, граница између Југозападне и Јужне Африке. Гледајући тај фантастичан приказ Калахарија, са Боцваном само око 130 км на север, Урош је заборавио сав бол и сву бригу за своју једину десницу. Сетио се првог пута кад је видео реку Оранџ. Са Сузаном у аутомобилу, прешао је преко моста код Хоуптауна, четири стотине километара југоисточно, на уласку у Велики Кару. Како му се давно то чинило. А река је и тада била жутомрка као што је изгледала из ваздуха. Др Краус је безбедно атерирао свој авиончић у Апингтону педесет минута после поласка из Карасбурга. Урош се топло опростио од лекара и купио карту од 157 ранда (мање од седамдесет долара) за Кејптаун. Морао је да чека преко три сата за свој двочасовни лет SAA 349 у 20.10. Упркос температури од 38 степени у аеродромској згради, опет је натерао себе да не спава, да не би случајно пропустио

тај битан лет. То је био огроман напор, Урошева пета мождана брзина. Слова су му скакутала пред очима, али је он упорно читао брошуре о Апингтону, о реци Оранц на којој градић лежи преко сто година и о Калахари-Оранц музеју – као и о статуи Магарцу којом мештани захваљују доброј животињи за њен допринос развоју региона.

Ни у авиону није спавао, морао је да буде свестан свега кад стигну. Стјуардесе су га мазиле. Прелетели су преко 650 километара за сат и двадесет минута. У Кејптауну, извели су га првог из авиона, поред кога су чекала кола хитне помоћи. У болницу је пажљиво уведен у 21.40. Израчунао је: прошло је тачно двадесет и седам часова од кад се његов ауто преврнуо, а све то време без сна...

22.

Болница није била ма која, него најбоља на афричком континенту и чувена много шире, *Groote Schuur*. Између осталог, Хроте Схур, „велики амбар”, била је болница у којој је 3. децембра 1967. др Кристијан Барнард [Christiaan Barnard] извршио прву успешну трансплантацију срца са човека на човека. Срце је било у грудима жене, белкиње Денизе Дарвол [Denise Darvall], погинуле у саобраћајном удесу, а добио га је Луис Вашкански, Јеврејин из Литваније [Louis Washkansky]. Можда је то неке чудно, али се Урош осећао почаствованим што је стигао баш у ову болницу о којој је доста знао: ако мора у болницу, нека буде ова. И пре доласка у Јужну Африку, а поготову током боравка у Кејптауну, научио је много о Африканеру Кристијану Барнарду и о његовим првим трансплантацијама у болници Хроте Схур.

Одмах су га покретним креветом одвезли у одељење за трауме. Неколико лекара, снимци, тестови, дијагноза: значајно сломљен хумерус без сплинтера, повреде шаке и подлактице, могућа компресија радијалног нерва, шок, стрес, дехидрација. Тек после поноћи су га сместили у двокреветну собу интензивне неге и очигледно применили снажну седацију. Готово одмах је заспао, али је ипак неколико секунди пре тога приметио да је у другом кревету „Кејп обојени” човек. Задњим трачком свести се насмешио.

Посета главног дежурног лекара са помоћницима и студентима почела је у пола осам ујутро. Пробудили су га, али није био дуго бунован. Напротив, на опште чуђење убрзо је био спреман да разговара и поставља детаљна питања. Доктор Јансен [Janssen] био је топао, учтив, отмен Африканер касних педесетих година. Између њега и Уроша брзо се развила одређена присност, разумевање међу интелектуалцима. Пре многих других прегледа, одмах

је дао Урошу сјајну вест: радијални нерв био је „жив”, Урош је могао да једва приметно дигне и спусти ручни зглоб.

Нешто касније, пошто је привремено отпустио своју свиту асистената и студената, а пре него што су дошли терапеути и техничари за стављање гипса, др Јансен је сео поред Урошевог узглавља и обратио му се веома тихим гласом, готово шапатам: „Желео бих нешто да Вас питам што нема везе са Вашим здрављем. Надам се да се нећете наљутити. То чиним на основу онога што сам закључио о Вама. Дакле, да ли сте приметили које је расе човек у кревету на другом крају ове собе, то јест, расе по законима ове земље?” Урош се само кратко нашао у чуду, а затим је спремно одговорио: „Веровали или не, још синоћ сам приметио. То се овде зове ’Кејп обојени’, зар не?” Лекар је наставио: „Да... и?” Сад је Урош схватио чему ово води, али је осетио и да су њих двојица истомишљеници, па је искрено рекао: „И? Нема ’и’. Човек к’о човек!” Др Јансен се насмешио, па наставио: „Ви наравно знате о трансплантацијама срца које је доктор Кристијан Барнард урадио овде пре двадесет година. Био сам лично присутан – не у операционој сали, био сам још млад, тамо је он имао свог брата и још тридесет најискуснијих људи – али у болници. Да ли знате о ружној препирци, заиста гадној свађи, која се водила у земљи о једном од случајева?” Читао је Урош и о томе, детаљно. „Да, знам понешто”, рекао је, па наставио: „У првом случају и дозор и прималац били су белци... али у другој трансплантацији, оној почетком 1968, дозор је био ’Кејп обојени’ – сећам се да је био младић од двадесет и пет година који се стропостао на плажи – а прималац је био белац, зубар Блајберг [Philip Blaiberg]. И око тога се грдно усталасало јавно мњење... О томе се писало по целом свету... Зар није Блајберг живео скоро две године током којих је ’Кејп обојено’ срце куцало у њему?”

Лекар га је дуго благо посматрао, с великом наклоношћу: „Деветнаест и по месеци, драги професоре. Мене и друге лекаре Африканере, а највише самог Кристијана, била је ужасна срамота. Он је храбро говорио о томе, али се најбоље изразио отац оне јадне Денизе Дарвол, у првом случају пресађивања срца, кад је одмах дао дозволу да се њено срце пресади у Луиса Вашканског... рекао је, ’помоћ оном који пати не зна за расне забране’. У то време, није се усудио тај добри човек, који чак није био верник, да новинарима каже много јаче речи, али смо велика већина нас у Хроте Схур то осећали... Но ствари се мењају у овој земљи, као што може да се види и у овој соби! Пре шест-седам година Ви бисте били сами у соби без обзира што сте дубоко спавали... Узгред, дивим се Вашој храбрости у Калахарију. Знајте да ћу Вам увек бити при руци док се опорављате у Кејптауну.”

Неколико дана касније, Урош је поново био у свом стану у Си Поинту, с тим што је свака два дана ишао на прегледе у Хроте Схур. Возили су га пријатељи и колеге са универзитета. Понекад је таксијем ишао у продавнице и тада је приметио да га просјаци, бескућници и гангстерчићи гледају другачије него раније: постао је пожељна, лака мета, жртва. Кад се човеку деси шта се њему десило, почне другачије да размишља о инвалидима, слепима, старима. Свестан је био Урош да то није ни нова ни нарочито милосрдна мисао, али ипак... променио се.

Често би се у вечерњим сатима и ноћу сећао агоније оног марша кроз пустињу, својих упорних, грозничавих мисли о љубави и благиости своје мајке, о љубави и преданости Одиле. Још тамо, у Калахарију, размишљао је о незамисливим патњама људи и жена у ратовима и логорима. Идентификовао се са онима чији је бол био неупоредиво већи и дужи од његовог, а који су ипак преживели. Филмови су о њима. Они који не преживе су само декор у виду гомила лешева и костура. А о онима који нестану најчешће се троши мало филмске траке, као што је био случај чак и са једним Рокфелером који је нестао у висоравнима Папуе Нове Гвинеје баш у месецу кад је Урош био тамо неколико година раније.

Док је био у болници, није желео ни са ким да разговара телефоном осим са својом мајком у Београду и са Одилом у Шартру. Дирљиво, тешко, плач. Међутим, истог дана кад се вратио у стан, позвао је универзитет и разговарао са Анабелом. Запрепастила се и рекла да ће одмах доћи код њега са гомилом поште и ИБМ електричном писаћом машином. Кад је стигла, носећи гломазну машину и торбе пуне пажљиво изабране хране, загрлила је чврсто његово лево раме (мало је и то болело) и пољубила га у уста, образ и врат. Чим су сели на балкон, рекла је да ју је Сузана звала у канцеларију два дана раније, пре свог лета у Јобург, и оставила свој тамошњи број. Била је уплахирана; казала је да изненада мора да отпутује, а ти ниси одговарао на телефон, те је мислила да си још у Калахарију.

Тихо су разговарали. Урош није чуо нимало пакости у Анабелином гласу. Замишљено је гледала у пучину, негде у правцу Манделиног пакленог острвца са влажним затвором и врелим, отвореним рудником креча. После једног гутљаја вина, Анабела је одједном рекла, гласније: „И ја путујем... кроз три дана! Одлучила сам док си био на путу. Враћам се у Торино, заувек. Нема овде будућности за мене. Без икаквог стида бежим као пацов са брода који тоне... Не долази у обзир да живим у земљи којом владају црнци

и квит!” Смирила се и додала: „Не желим да те стављам на тапет и питам шта искрено, дубоко, мислиш о томе.”

Урош јој је био захвалан. Растали су се као стари пријатељи. Он ју је нежно помиловао по образу, а она га је још нежније пољубила у угао уста и отрчала према вратима. Још је чуо њене потпетице на степеништу, кад је zazвонио телефон. Био је сигуран да је то Сузана. Све су објаснили једно другом, а она је говорила повишеним, испрекиданим гласом: „Каква страхота! Хвала Богу да си жив и молим се да се брзо опоравиш. Тако бих волела да будем код тебе и помажем ти у свему. А уместо тога сам овде... ужас. Оно цимеркино бих још и заташкала, али Крисово подбадање мојих родитеља... мој дволични, пакосни стриц! Ко зна какве се гадости врте у његовој глави. Наговорио је моје родитеље да ми не дозволе да се вратим у Кејптаун док не буде сигурно да си отишао, а он ће то лично проверавати! Ужас! А тако те волим... Како бих хтела да будем поред тебе и негујем те. Страшно ми је тешко чак док сада разговарамо...” Никакви Урошеви умирујући тонови нису помагали и он је сам себи звучао празно до себичности. На крају је Сузана рекла: „Знам да мислиш да ти је жао, али можда ти је и мање-више свеједно. Имаш Одилу! А ја сам и месец дана балавија од ње!” Покушала је да се нашали кроз сузе, па наставила: „Брзо ћеш ме заборавити, али сам сигурна да своје животиње у Кругеру и Стону планину никад нећеш!”³

24.

Без тешкоћа средио је све са рентакар компанијом; преврнути тамноплави нисан већ је превезен у Кејптаун и моћи ће да се поправи. Затим су наступили дани Урошевог спорог али несумњивог опоравка. Све мање пилула за бол и сан. Све успешније вежбе за прсте. Музика, много музике. Много куцања једним прстом леве руке на писаћој машини. Избегавање бивања на сунцу због знојења и повремениог несносног свраба испод масивног гипсаног оклопа од рамена до лакта. Спокојне шетње на плажи у касно послеподне. Бројне колеге и новостечени пријатељи посећивали су га и помагали

---

³ Била је у свему у праву та прелепа, паметна и рано сазрела девојка. Њу је заборавио, дивне животиње у Кругеру није. Ни Стону планину. А једанаест година касније, 1998. године, у Кернсу [Cairns, Queensland] у Аустралији, сусрео се изненада на неком конгресу геолога са Крисом Гринином. Презриво га је посматрао док му је тај вајни антирасиста, либерални левичар, објашњавао зашто је 1994. године, тик пред укидање апартејда и доласка Нелсона Ролихлахле Манделе на власт, побегао главом без обзира у Аустралију. Пошто Урош није желео да Крису упуту ниједну пристојну реч, а камоли прихвати његов бестидни позив на пиће, није га питао о Сузани – мада га је, разуме се, сврбео језик.

му на разне начине. Шели и Дони дошли су два пута из Велике Констанции са сјајним вином, воћем и цвећем. Госпођа Алисон (некадашња Хана) доносила му је укусне оброке, слушала музику с њим (укључујући панк рок!) и упркос Урошевом протесту додатно платила својој кућној помоћници да чисти и његов стан. Стизала му је пошта из целог света преко универзитета. Било је много дирљивих телефонских разговора са Одилом, током којих нису помињали њеног оца. Обоје су дубоко желели да се виде што пре. Због тога је променио свој план повратка у Калифорнију и решио да из Кејптауна одлети право у Париз, где би му се Одила придружила из Шартра.

Здравствено стање га је натерало на још једну одлуку, а ова му није нимало пријала. Урош је био одговоран научник који није волео да крши обећања, но било је јасно да би путовање из града у град са сломљеним хумерусом било сулудо. И тако је учтиво отказао своја предавања на универзитетима у Порт Елизабету, Дурбану, Блумфонтејну и Преторији.

Полако се опраштао од те фантастичне земље и тог спектакуларног града. И Јужну Африку и Кејптаун заволео је свим срцем и одомаћио се. Ипак, имао је бурна и веома разнолика осећања. Стављао је тачку на свој боравак, међутим...

25.

Међутим, изненада се поново појавила Ема. Дошла је ненајављена у његов стан само дан пошто је јавио њеним родитељима о својој аутомобилској несрећи и отпусту из Хроте Схур. Стигла је већ око десет часова ујутро – свежа, прелепа, задихана. „Трчала сам од аутобуске станице. Дошла сам да Вам помогнем, ако ми дозволите. Знам да Вам је тешко самом по кући без десне руке. Све ћу учинити да Вам олакшам...” Збуњено је застала, а он је стајао као укопан и дуго нем; а затим: „Дошли сте овако рано чак из Страндфонтејна, од куће? Ваши знају за то?” „Наравно да знају. Осим тога, мени је двадесет и четири године.” Пришла му је близу и посматрала га од главе до пете. Затим је подигла његову леву шаку ближе својим очима, а потом и десну, сасвим мало и необично нежно. „Нокти су Вам предугачки. Сећам се кад ми је било дванаест година, уганула сам зглоб десне руке и мама је морала да ми сече нокте. Дајте да то учиним за Вас.”

Тако је почело њихово дружење. Долазила је сваких дан-два и остајала сатима, али никад није преспавала, чак ни на софи у дневној соби. Зближили су се постепено, без буквалног секса и голишавости, али са интимним физичким додирима. Често је са њима

била и Алисон. Кад би телефон зазвонио, и било би очигледно да Урош не жели слушатељке, њих две, или Ема сама, излазиле би на терасу. Било је јасно да Алисон веома симпатише младу „обојену” жену, а Ема је, уз помоћ Уроша, брзо стекла поверење у њу. Све је било складно и невино у том малом друштву. Полиција није показивала интерес. Често се утроје водио разговор о Емином ујаку Гордону и о његовој понуди да Еми и Ендрјуу набави америчке визе. Међутим, Ема је сваком приликом одлучно говорила да су и она и њен брат чврсто везани за своју земљу и нарочито за Кејптаун, и да ће ту остати без обзира на све тешкоће. Ема би тада рекла смејући се: „Не желим да живим другде. Близу наше куће у Страндфонтејну, коју знаш, на Лажном заливу, почиње топли Индијски океан. Он иде уз боју моје коже боље него Атлантук и Пацифик!” Здравом лукавом, искусном госпођом Алисон би тада послала Урошу значајан поглед у смислу: „Веруј овој девојци. Не облеће она око тебе да би је одвео у Америку.” Он се правио да не примећује ту поруку. Нипошто није желео да посрами Ему.

Обостраној физичкој привлачности понекад је било тешко одупрети се, али су се трудили. Ипак, једном приликом избило је из Еме природно питање: „Шта ти се допада на мени?” Урош није желео да јој каже нешто једноставно што жене, бар неке, или бар како је он то замишљао, највише воле да чују, наиме – „све!” Уместо тога, отишао је до полице и вратио се са примерком *Tese og d'Urbervila* Томаса Хардија. „Ово место сам обележио у књизи пре неко вече мислећи на тебе. Пише стари Харди: 'Та њена, срединам наврше напућена горња усна, мамила је, дражила, чикала, заносила до лудила макар и само мало ватреног човека.' Теса је, знаш, била заносна лепотица.” Наравно да је видно поцрвенела упркос свом тену боје чоколаде са три-четвртине какаоа.

Кад је остало само три дана до Урошевог лета за Париз, Одилини позиви су учестали. Правећи се да не обраћа пажњу, у једном моменту кад су дуго ћутали држећи се за руке, Ема га је тихо упитала да ли је пропустио да у Кејптауну види нешто што му је важно. „И да ме не питаш”, рекао је Урош, „често мислим о изузетним стварима које нисам успео да видим и урадим не само у Кејптауну него и другде у овој твојој нестварној земљи. Много ми је дала, али и много задржала... Ето, нисам успео да уђем дубље у Калахари. Нити да се вратим у Кругер и поново помилујем своју жирафу и пошаљем пољубац, преко реке, својој гепардици у Мозамбику. Чак сам имао позив од једног доброг момка, тамошњег ренџера Стејна, да с њим летим хеликоптером над рекама Олифант и Лимпопо... Али кад ме питаш о Кејптауну, десио ми се заиста невероватан пропуст. Замисли, нисам се одвезао на Рт добре наде...

само осамдесет километара одавде! А сад не могу да возим...” Као да јој се некаква неодређена, а велика, жеља изненада испунила, Ема је одмах узвикнула: „Па урадићемо то заједно, већ сутра ако хоћеш! Позајмићу ауто од Ендрјуа. Њему ће бити драго да нешто учини за тебе.”

Следеће јутро у девет, Ема је пред Урошевом кућом паркирала један тамноплави нисан ленгли са четворо врата. Урош је стајао на својој тераси, а она је изашла из аута и весело му викнула, „Сиђи... хајдемо!” Урош јој је одсутно махнуо јер је био запањен. Његов Калахари ауто је васкрсао! Ендрјуов ауто био је идентичан модел и исте тамноплаве боје као онај који се са Урошем преврнуо. Судбина...

Ема је возила сигурно и смирено („као Сузана”, мислио је Урош) поред плажа Клифтон и предивног залива Кампс, са његовим српом палми и ресторана, настављајући на југ све до места где је овај ауто-пут пролазио високо изнад спектакуларне плаже Ландудно – на којој је Урош раније трчао и пливао и читао и захваљивао се океану што га воли – као и оближњег нудистичког пешчаног залива [Sandy Bay]. После тога, пут се окренуо од обале и попео до врха [Chapman's Peak], са кога је могла да се осети сва нестварна лепота ове обале: медитеранска вегетација, измаглице ту и тамо, стрма брда која се сурвавају у Атлантски океан. Нешто јужније од тог места, Урош је угледао најсавршенију плажу коју је икад игде видео, Нордхук [Noordhoek]. То је био симетрични широки лук невероватно белог песка, потпуно празан осим једне жене на коњу, окружен бујним суптропским дрвећем и другим растињем. Ема и Урош су једно време зурили у тај приказ као омађјани, а онда су дуго гледали једно у друго и љубили се.

Наставили су на југ обалским путем поред места Кометће [Kommetjie], са ружним кућицама сиромашних црнаца и понеког белца. После насеља Скарборо [Scarborough], пут се поново пео и ускоро су ушли у природни резерват Рта добре наде. У следећих једанаест километара до самог Рта, десила се иста ствар коју је Урош приметио, и описао Еми, на прилазима другим „завршецима земље” [*finisterra*] са сличном климом, нарочито на Cabo de São Vicente, југозападном ћошку Европе у Португалу. Дрвеће постаје ниже, па патуљасто, па потпуно нестаје; жбуње је жгољаво, као да бежи од ветра, бори се за живот. И на крају само стене. Дирљив, суров приказ.

Нигде није било живог створа, осим неких, такође закржљалих, припадника породице бабуна са Рта [*Cape baboons*] који су превртали канте за отпатке и јели коре поморанци. Ема је довезла

ауто до крста који је био посвећен португалском морепловцу који је 1488. године први забележио пловидбу око Рта добре наде. Био је то Бартоломеу Дијаш [Bartolomeu Dias], племић из краљевске породице, а ипак задивљујуће једноставан, храбар морнар. Он је ово стење назвао Рт бура [Cabo das Tormentas].

Затим су Ема и Урош пошли пешке низ падину и правим чудом стигли на малу пуну плажу са заслепљујуће белим песком. Изашли су из аута и загрљени дуго посматрали тиркизне, запенушане таласе. „Види како се савршено, а увек другачије, неумитно разбијају...”, прошапутао је Урош, „и тако то чине, баш у овом трену, на целој нашој планети”. После неколико минута наставио је: „Сетио сам се неких стихова, слушај:

’Сада, док огњени ветар, / пустињски ветар Свете Ане, / разгони варнице / овог дана у позном октобру – / дану мог рођења – ускачем у талас који се разбија. // Онда се усправљам / и док океан тутњи, / а пахуље пепела нечујно падају, / ускачем у талас који се разбија.’”

„Дивно, чудно, тужно...”, тихо је рекла Ема. „Ко је то написао? Ти?” „Ја”, одговорио је Урош, „пре неколико година у Калифорнији. Баш на свој рођендан, био сам близу великог пожара тик уз обалу Пацифика. Нашао сам уточиште у океану... Но, то су само неки од стихова. Било је у тој песми и других ствари – тркачких коња који су њиштали у страху од блиских пламенова, сећања на пожаре и пепео после бомбардовања мог родног града, као и на пепео после кремирања драге ми особе... После много двоумљења, објавио сам ту песму под насловом ’Пепео’ у једном часопису у Србији”.

Ћутећи су пришли ближе таласима. Урош са две здраве руке, или једном здравом а другом ампутираном, би сад збацио све са себе и бацио се у њих. Али сад... са својом сломљеном руком и гломазним гипсаним оклопом, бојао се пада чак и у плићак. Како физичка немоћ, па да је и привремена, обогатује човечје мождане процесе, како се читав емоционални живот мења.

Стајали су загрљени, Ема и Урош, у води једва до чланака. Ема је све разумела. Знала је какав је пливач и видела његов страх. Положила му је нежно главу на раме и прошапутала, „не брини, Уроше мој, све ће бити добро, бићеш као нов!” Онда ју је Урош научио својој молитви. Окусили су воду, помолили се и прекрстили се православно. Вода је била ледена, ово је још увек био Атлантиски и још ближе Антарктику него у Кејптауну.

Вратили су се заобилазно до аута, а Ема их је одвезла до места на коме је био знак: *3 km to the Cape*. Одједном, Ема је зауставила

ауто поред пута и окренула се према Урошу. „Драги мој, ти ћеш да возиш ова три километра до Добре наде. С воланом ту где је, на десној страни, теби неће бити проблем да мењаш брзине левом руком. А ако не можеш, ја ћу их мењати кад ти притиснеш квачило. Твоји прсти на десној руци су већ снажнији, лако ћеш придржавати доњи део волана.” Урош је у себи био одушевљен овом девојком и њеном идејом. Разумео је њену племениту намеру, али је ипак упитао, „А зашто тај ризик са Ендрујуовим колима?” Она је одмах одговорила: „Он би био срећан... радо би поломио руку уместо тебе. Као што бих и ја... А ова идеја? То сам смислила док смо долазили овде. Романтична симболика и мало сујеверја. Возећи својим двама рукама до Рта, поготову у колима идентичним оним која су те издала у пустињи, ти ћеш победити Калахари. И Диашов Рт бура. А заслужићеш најбољу наду”. Урош је разумео, а Ема је искочила из аута и обишла га. Урош је сео за волан и као од шале их довезао до краја пута.

Ту се налазио један ружни затворени киоск и нико осим њих. Чак и за бабуне, ово је било предалеко и неиздашно. Попели су се уз стрмо стеновито брдашце, па онда уз окомите степенице. Тада је пукла бескрајна пучина. Следећи континент, према југу, под огромним, незамисливим оковима леда, био је Антарктик. Били су на самом дну Африке, величанственог зелено-црног континента, мада те боје на Рту нису биле присутне.⁴ Држали су се за руке неколико минута. Ово је био свечани моменат за њих, као што би био за све људе који обожавају своју једину планету.

Међутим, они су желели да буду још ближе месту где су се два огромна светска океана сударала и мешала. Необично пажљиво, а ипак неопрезно, сишли су низ стене без стаза. Сели су кад нису могли ниже. Било је довољно места само за њих двоје. Са дна провалије, тек четрдесетак метара ниже, хучали су океани у гротлу и скакали десетак метара увис – а то је био дан без ветра. Дуго су седели, а онда је Урош почео да је љуби и раздева. Уживао је са својим лицем у њеним чврстим, нагим, Кејп обојеним грудима. Крици галебова са чудесног Рта. Ема није више могла да издржи. Откопчала је његов шорте и ниско сагнула главу.

Док је Емино лице спокојно лежало на његовом голом стомаку, полако се низ Урошев образ скотрљала једна крупна суза.

---

⁴ Географска чињеница јесте да је најјужнија тачка Африке заправо Иглени рт [Cape Agulhas], неких 160 км источно-југоисточно од Рта добре наде, али на то нико у Кејптауну не обраћа пажњу. Важно им је да топла вода за купање почиње већ у Лажном заливу, у Маузенбергу и Страндфонтејну, одмах источно од њиховог дивног Рта.

Кад га је довезла натраг у Си Поинт, Ема и Урош су се као малолетници дуго грлили у колима. Ема га је подсетила на оне прве пољупце које му је дала пред кућом својих родитеља и на своје обећање да ће му кад-тад дати и свој једини аутопортет који је тада задржала. „Понела сам га данас, предосећала сам...”, рекла је и извадила слику из пртљажника. Из истог таквог пртљажника, сећао се Урош, прекрио је Калахари списима. А на слици, Ема је била нага. Деликатно нага, али сасвим нага. „Била бих ужаснута да су је полицајци нашли у оној кутији”, прошапутала је. Урош, полузаљубљени мушкарац у најбољим годинама, требало би да има не само снажну вољу него и мазохистичко осећање кривице па да не позове младу жену попут Еме да с њим проведе ноћ – слушајући океан, музику, лепе лажи, обећања... Није је Урош позвао; а да јесте... никад неће сазнати шта би Ема одговорила.

Два дана касније, Урош је таксијем отишао на аеродром. Није дозволио никоме да га прати. Кад је такси пошао, окренуо се да још једном погледа број 14, Prince Edward Mansions, Beach Road, Sea Point, Cape Town 8001, RSA. И опет му се једна суза скотрљала низ образ... не за Одилу, него за Јужну Африку.

(крај)